

אלו הן הגולין פרק שני מכות

ממא יהיה מכל מקום. קשה לישמוק מאשר ומיהיה יש לומר דאשר אורחיה דקרא הוא: **דממא** חרישת העובר דמצוה ואמר רחמנא תשובה. קת קשה לישמוק מיניה דמשנות ומיהיה ימתי לן דהא למישרי מנכרין קרא וייל דהא לא מישרי רק לסמור דרשא דלשמעין מה חריש רשות ומעשה נאמר דלמא לדרשא אחרינא: **אינו צ"ח** חריש וקציר של שביעית כו'. תימה דבשלמא קציר כתיב דהאי ענינא את ספית קצירך לא תקצור אלל תרישה לא כתיב כלל התם וכי"ת דילפינן מקראי דכתיבי כל שאר עבודות קרקע הא איכא מ"ד פ"ק דמו"ק (דף ג.) התם מדקאמר הורש בשוגג למה לא נוקח (ו) וי"ל דכיון דקסבר דקציר אתי לתוספת חריש נמי אתא לתוספת: **והא** אמרת יצא האב המכה בנו. קשה (ס) (לר"ן) דהיינו דוקא כשמייסרו ומכה בתוכחתו אלל אס הלך ציער והורגו בשוגג למה לא יגלה וי"ל דמשמע ליה דמייירי בכל ענין אף אס מכה לייסרו דאס לא קן אמאי נקט טפי בן מאלס אמר: אלמא

לרבות עבול יוס. שאס נכנס למקדש ענוש כרת: **לרבות מחוסר כישורים.** מאותן עומדות הכריכות קרנן ועבול והעריב ששמו ולא הביא כפרתו ונכנס למקדש חיוב. וארבע עומדות הן הטענות קרנן הוצ והוצה והיוולדת והמנורע: **עוד קאמינא.** עוד טומאתו כו'. **עוד י"ל** קרא יתירא לדרשא הוא: **איכא דמפני לפ.** להא דל"ל הוא מרכנן לרבה והא דלוחמיה רבינא אהא: **אין ל"ל חריש וקציר של שביעית כו'.** דעל כרחק בשביעית דשמיטה הכחוש מדבר דאי כדכתיב דליוס השביעי קאי מאי שגא חריש וקציר דנקט אלל ה"ק ששת ימים מעבוד ובשביעי תשבות והששה שאלתה עובד כהן בחריש וקציר תשבות(ס): **הנכנס לשביעית.** (ו) וחריש של שביעית של שביעית ששית חרישה והמעולת לשביעית: **וקציר של שביעית היוולא למולאי שביעית.** שאס הביאה שלש שביעית מאלו היא ראויה ליקצור ואס קצרה בשמינית לריך לנהיה זה קדושת שביעית: **כו' ישמעאל** אומר מה חריש רשות כו' ובשנת קאי ולהכי נקט חריש וקציר לומר לך מה חריש שאני אוסר לך בשנת חריש של רשות הוא שאין לנו חריש של מלוה אף קציר אינו אוסר לך אלל של מלוה יאל קציר העומר: **אס מלא חרוש אינו לריך למרוש.** אלל קציר אפילו מלא קצור מלוה לקצור לשמה דכתיב (ס) וקצרתם והכחשתם את עומר: **לאו מילתא היא דאמרי.** שהיה לי להשיבו תשובה לנחת דקרא לאו כמלוה איירי: **מאי טעמא קציר דומיא דחריש.** מה חריש בכל מקום מלא חרוש אין מלוה לחרוש אף קציר כהכי עסקי' שאס מלא קצור אין מלוה לקצור יאל קציר העומר שאפילו מלא קצור מלוה לקצור: **ואי ס"ד מלוה.** דקציר של מלוה מלא קצור אינו קולר תמיכה היא זו: **מתני' ע"י הנו.** אס הרגו לבנו בשוגג: **הוין מגר טושב.** שאין ישראל גולה על ידו: (ו) הכל גולין. מפרש בגמרא לאיתוי מאי: **גמ' בשילא דנגרי.** בלמדו חרש ע"ס שאינו מלמדו מורה אלל אומנות. שולא ויינדרינו: **חיוסיה הוא.** ואף זו מלוה על האב ללמדו דילפינן לה מקרא בפרק קמא דקדושין (דף ל.) דכתיב (קהלת ט) ראה חייס עס אשה אשר אהבת הקדש אומנות שהוא חיותו לאשה כשם שאינו חייב להשיאו

הגהות הב"ח

(א) נמי לאו מלתא היא דלמרי מ"ט קצירה וכו' אף קצירה נמי מצא קצור אינו קציר יצא קציר העומר שאפי' מצא קציר מצוה לקצור ולהביא ולי ס"ד מלוה מלא קצור אינו קולר מלוה כ"ל: (ב) רש"י ד"ה אין קציר לומר וכו' משנות ה"ט דלמרי מ"ט חריש של שביעית הנכנס לשביעית של חרוש בשביעית של חרוש כששית: (ג) ד"ה הכל גולין י"ל קודם ד"ה חוק מגר: (ד) תוב' ד"ה אינו וכו' וי"ל כיון דקסבר דקציר אתי לתוספת. י"ב פ"י דהא דקאמר ח"ל לומר חריש לאו דוקא דלפי' לריך לומר חריש מ"מ כיון דלמרי לריך לומר קציר ובע"כ דקציר אתא לתוספת בקציר הנכנס למ"ט חריש נמי אתא לתוספת בחריש הנכנס לשביעית וא"כ השתא משנינן לקרא דכתיב חריש מלאו ח"ל אלל ע"י ענין תוספת ודוק: (ס) ר"ה ואל וכו' קשה להרש"י דהיינו:

הגהות הגר"א

[א] בפשטה וגר טושב גולה ע"י גר טושב כ"ל. (וכן הוא לקמן ע"י א' ובידועלמו):

לעוי רש"י

ויינדרינו ויינדרינו. שולא.

רבינו חננאל

עוד לרבינו למת מצוה. טמא יהיה לרבות טבול יוס. וטומאתו בו לרבות מחוסר כפורים. איכא דמפני לה לאה דאמר ליה ההוא מרבנן לרבא ושינויא דשני ליה רבא אהא בחריש ובקציר תשבות ר' עקיבא אומר אין צ"ל חריש של שביעית וקציר של שביעית כו' ופשוטה היא: **האב גולה על ידי הבן.** כלומר אם הכה האב את בנו והרגו הרי זה גולה ויאוקמה שלא הכחו ללמדו תורה ולא מוסר אלא הכחו ללמדו אומנות והוא ידע אומנות אחרת דכיון דראיה ליה אומנות ממצא האב מכהו שלא ברשות לסיפך גולה אבל המכהו ללמדו תורה או מוסר אינו גולה. ורבא אמר כשהרגו הבן לאביו דברי הכל גולה וביריחא שעשה בו חבורה ולא הרגו והכי קאמי' מכה נפש פרט למכה אביו בשוגג ועשה בו חבורה שאינו גולה מ"ט דסד"א כיון שהבן עושה חבורה באביו כמורד אצ"פ שלא הרגו נהרגו בשוגג נמי כיון שעשה בו חבורה ליגילי קמ"ל דלא: **הכל גולין ע"י ישראל** כלומר כל ההורג ישראל גולה אם הרגו ואם קללו לוקה מכתבם נשיא בעמך לא תאור. ישראל גולה ע"י ישראל ואם הכהו הכאה

ימא יהיה מ"מ הוא מיבעי ליה **לכרתניא** **ממא יהיה** לרבות טבול יוס טומאתו בו לרבות מחוסר כפורים **א"ל** **אנא מעור** (טומאתו) **קא אמינא** איכא דמתני לה אהא **בחריש ובקציר תשבות** ר"ע **אומר** אינו צ"ל חריש של שביעית וקציר של שביעית שהרי כבר נאמר **שדך** לא תורע וכרמך לא תזמור אלא אפילו חריש של ערב שביעית שנכנס לשביעית וקציר של שביעית שיצא למוצאי שביעית רבי ישמעאל אומר מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר שהוא מצוה א"ל **הוא מרבנן לרבא** ממאי דחרישה דרשות דלמא חרישת עומר דמצוה ואפ"ה אמר רחמנא תשבות א"ל **כיון דאם מצא חרוש אינו חורש לאו מצוה** איתביה רבינא לרבא יצא האב המכה את בנו והרב הרודה את תלמידו ושלוח ב"ד ואמאי לימא כיון דאילו גמיר לאו מצוה השתא נמי לאו מצוה התם אע"ג

דגמיר נמי מצוה קא עביד דכתיב **יסר בנך ויניחך** הדר אמר רבא לאו מילתא היא דאמרי (ב) קצירה דומיא דחרישה מה חרישה מצא חרוש אינו חורש אף קצירה נמי (ב) (מצא קצור אינו קוצר) ואי ס"ד מצוה מצא קצור אינו קוצר מצוה לקצור ולהביא: **מתני'** יהאב גולה על ידי הבן והבן גולה ע"י האב הכל גולין על ידי הבן והבן תושב וגר תושב (א) אינו גולה אלא על ידי גר תושב: **גמ'** האב גולה ע"י הבן והאמרת יצא האב המכה את בנו דגמיר והאמרת אע"ג דגמיר מצוה קעביד בשוליא דנגרי שוליא חיותא היא דלמדיה דגמיר אומנותא אחריית: והבן גולה ע"י האב כו': **ורמינהי** מכה נפש פרט למכה אביו אמר רב כהנא לא קשיא הא ר"ש והא רבנן **לר"ש** דאמר חנק חמור מסייף שגגת סייף ניתנה לכפרה שגגת חנק לא ניתנה לכפרה דאמרי סייף חמור מחנק הורג אביו [בשוגג] שגגת סייף הוא ושגגת סייף ניתנה לכפרה רבא אמר **פרט לעושה חבורה באביו בשוגג** ס"ד אמינא כיון דכמורד בר קטלא הוא בשוגג נמי ליגילי קמ"ל: **הכל גולין על ידי ישראל** וכו': **הכל גולין על ידי ישראל לאיתויי מאי לאיתויי עבד** וכותי תנינא להא דת"ר **עבד** וכותי גולה ולוקה ע"י ישראל וישראל גולה ולוקה ע"י חותי וכותי גולה ולוקה ע"י ישראל וישראל גולה ולוקה ע"י חותי בשלמא עבד וכותי גולה ע"י חותי בשלמא גולה דקטליה אלא לוקה דלמייא אלא ישראל גולה ולוקה לא תאור (ב) בעושה מעשה עמך אלא אמר רב אחא בר יעקב כגון שהעיד בו והזום דכוותיה גבי עבד שהעיד בו והזום עבד בר עדות הוא אלא אמר רב אחא בר ריה דרב איקא הכא במאי עסקינן כגון שהכחו הכאה שאין

אשה דכתיב (נרמיה טו) וקחו לנניכס נשים כך חייב ללמדו אומנות: **מכה נפש.** גבי הורג בשגגה כתיב ליום שמה מכה נפש בשגגה: **פרט למכה אביו.** שלא חייב גלות אלל למי שהכחתו מלוה בשגגה שאינו חייב עליו אלל אס כן הרגו יאל מכה אביו שהוא חייב עליו מיתה בחבורה בעלמא וקא ס"ד דממעט ליה מגלות אפילו הרגו: **לרכן שמעון דאמר.** כנסהדרין כפ' ד' מיתות (דף מט): **חנק חמור מסייף ולידיה** ההורג את אביו בחנק דתנן (שם דף פה.) מי שנחמייב צ' מיתות צ"ד נידון בחמורה וההורג אביו חייב שתי מיתות שהעושה חבורה באביו בשוגג ועשה בו חבורה שגגת סייף הנהרגין וכלן יש חבורת אביו וליתיה לר"ש דלמך חנק חמור אס היה זה מורד היה בחנק ועכשיו שהוא שוגג לא נתנה שגגתו לכפרה בגלות אס נתנה מורה כפרה לשגגת סייף שהיא קלה לא נתנה כפרה לשגגת סייף **חמור מחנק הורג אביו שגגת סייף הוא.** שהרי אילו מורד היה נידון בחמורה שהיא סייף ושגגת סייף נתנה לכפרה בגלות: **רבא אמר.** דרימא נמי רבנן וההורג את אביו נמי גולה דשגגת סייף היא והא דקמני פרט למכה אביו לאו להורגו קא ממעיט אלל בעושה בו חבורה בשוגג: **לוקה דלמייא.** ולאמרינן [בשבוועות] (דף לה.) המקלל את חבירו עובר בלא תעשה ואח"כ בלא תהמקלל דין ונשיא וחרש (פנהדרין דף סו.): **שהעיד כו.** שהוא חייב מלקות: **שאין**

תורה אור השלם

1. כל הנגע בבת בנפש האדם אשר ימות ולא יתחנף את משפחו יי טמא וכתרמה הנפש ההוא מישדאל כי מי נקה לא יזק עליו טומא ויהי עור טמא בו.
2. ששת ימים תעבד וביום השביעי תשבת בקציר ובקציר תשבות שמות לך כא
3. ובשנה השביעית שבת שבתך יהיה לארץ שבת לך ויאל שדך לא תורע ובקמך לא תזמור:
4. יסר בנך ויניחך ויתן מעבדיו לנפשך:
5. לבני ישראל ולגר ולתושב בחובם תחייבה שש הערים האלה למקלט ליום שמה כל מכה נפש בשגגה:
6. אלהים לא תקלל ונשיא בעמך לא תאור: שמות כב כו

מוסף רש"י

לרבות טבול יוס. שאינו לריך לנהיה זה קדושת שביעית: **אין ל"ל חריש וקציר של שביעית כו'.** תימה דבשלמא קציר כתיב דהאי ענינא את ספית קצירך לא תקצור אלל תרישה לא כתיב כלל התם וכי"ת דילפינן מקראי דכתיבי כל שאר עבודות קרקע הא איכא מ"ד פ"ק דמו"ק (דף ג.) התם מדקאמר הורש בשוגג למה לא נוקח (ו) וי"ל דכיון דקסבר דקציר אתי לתוספת חריש נמי אתא לתוספת: **והא** אמרת יצא האב המכה בנו. קשה (ס) (לר"ן) דהיינו דוקא כשמייסרו ומכה בתוכחתו אלל אס הלך ציער והורגו בשוגג למה לא יגלה וי"ל דמשמע ליה דמייירי בכל ענין אף אס מכה לייסרו דאס לא קן אמאי נקט טפי בן מאלס אמר: אלמא

ישראל גולה על ידיהן לאיתויי עבד וכותי שאל הרגן ישראל גולה על ידיהן. דרמיתא עבד וכותי גולה ע"י ישראל ואם הכהו הכאה